

3. Těž Richard Henkes, věrný kněz, / svou sílu čerpal
z Tebe, / svědectví pravdy vydával, / v čas pekla šířil
nebe. / *Bud' milován a chválen. Aleluja.*
4. Zatčen, v nelidských útrapách / s na smrt odsouzenými /
těšil je Boží útěchou, / příkladem, slovy svými. /
Bud' milován a chválen. Aleluja.
5. Žil z tvého Slova, rozdával / lásku a požehnání, /
ukázal cestu také nám / hodnou následování. /
Bud' milován a chválen. Aleluja.
6. Dopřej nám, ať v tvé milosti / žijeme dle tvé vůle, /
vypros sílu a rozhodnost, / kde deptá zlo a zvůle. /
Bud' milován a chválen. Aleluja.
7. S radostí, Bože, zpíváme: / Bud' milován a chválen, /
ty, nejvyšší svatý, velký Bůh, / navěky věků! Amen! /
Bud' milován a chválen. Aleluja.

24

Obraz – ikona života P. Richarda od paní Beaty Heinen – velikost tohoto kněze ukazuje zvláštním způsobem. Na ní je totiž, mimo jiné, namalováno srdce tohoto Kristova kněze naplněné žářem Boží lásky. V blízkosti tohoto srdce – díky přítomnému žáru lásky – ostatní drát protínající jinak celý obraz náhle mizí. Lásky je silnější než smrt. Je to výrazný symbol toho, že i v koncentračním táboře se dějí zázraky Boží milosrdné lásky, jsou-li zde lidé připraveni se pro Boží věc nasadit. (P. Jan Larisch)

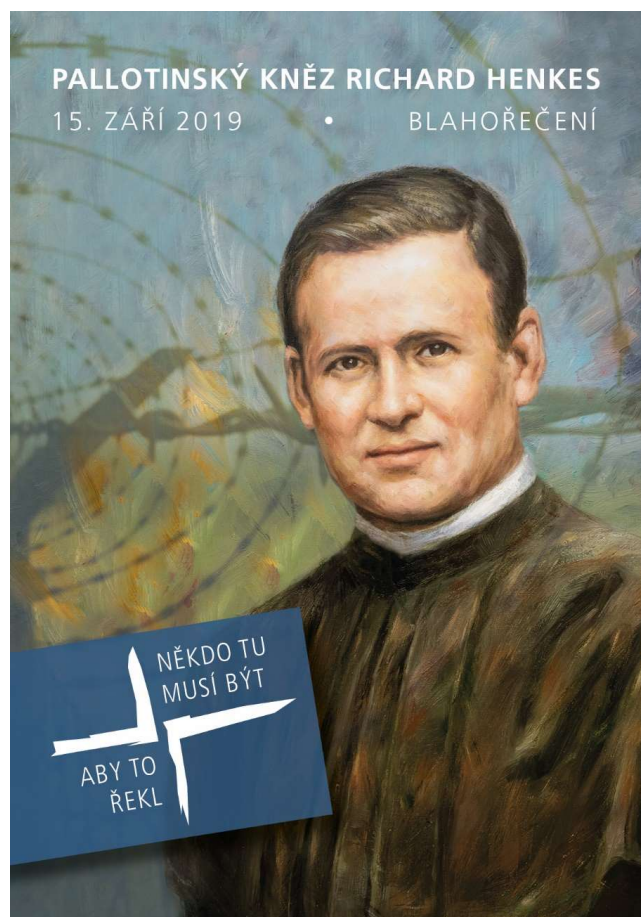
Modlitba

„Abychom mohli mít účast na eucharistické hostině, potřebujeme nutně smíření s Bohem ve svátosti smíření, ale smíření s Bohem není možné bez smíření s lidmi.“

Bože, Otče milosrdenství,
na přímluvu Tvého služebníka,
P. Richarda Henkese, mučedníka,
daruj smíření našim rodinám a společenstvím,
farnostem a diecézím,
i celému našemu národu.
Pomáhej nám milostí Ducha Svatého,
ať jsme tvůrci pokoje zde na zemi,
abychom dosáhli pokoje v Tvém království.
Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.
Amen.

(Text z života vyšel v roce 2013 v diecézním časopise Okno.)

22

NOVÉNA S P. RICHARDEM HENKESEM, SAC

NOVÉNA S P. RICHARDEM HENKESEM

Během novény se modlíme každý den tyto modlitby:

BIBLICKÝ TEXT

ZNAMENÍ KŘÍŽE

PŘÍPRAVNÁ MODLITBA

Bože, náš Otče,
kněz Richard Henkes od Tebe obdržel darem
sílu odporovat zlu,
zastávat se lásky a pravdy
a také schopnost následovat Ježíše Krista
na jeho křížové cestě až do smrti.
Jeho oběť pro druhé
necht' nám i dnes dodá naději a odvahu
na naší cestě víry.
Skrze Ježíše Krista, našeho Pána,
který s Tebou v jednotě Ducha Svatého
žije a kraluje na věky věků. Amen.

TEXT P. RICHARDA HENKESE

KRÁTKÁ CHVÍLE TÍCHA S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

OTČE NÁŠ ...
ZDRÁVAS MARIA ...
SLÁVA OTCI ...

3

Z německého originálu přeložila Věra Šustková.

Český text
s církevním schválením
biskupa ostravsko-opavského
Františka Václava Lobkowicze
č.j. 2019/9445 ze dne 28. 6. 2019

Nověna
k služebníku Božímu
P. Richardu Henkesovi, SAC
Sestavil Manfred Probst, SAC
ve spolupráci
s Ralfem Büscherem, SAC
a + Josefem Dankem, SAC

Frontispis: P. Richard Henkes
od Andy Givela, SAC, 2002

© 2009 Pallotti Verlag, 86316 Friedberg

ISBN 978-3-87614-074-2

2

1. den

TOUHA PO DOKONALOSTI

BIBLICKÝ TEXT

Nepřízpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnou svou myslí, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží: co je dobré, Bohu milé a dokonalé. (Řím 12,2)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT P. RICHARDA HENKESE

Z dopisu ze dne 3. března 1918

Nedávno tu byli Groß a Kubisch. Řešili jsme záležitosti naší (mariánské) družiny. Jistě ses to už od Theeleho dověděl a pokud ne, určitě všem rozešle oběžník. Nyní musíme ve prospěch našich cílů pilně pracovat, využít všechny příležitosti a nasadit všechny síly. Především se už ale nesmí stát, že pro nějaké rozčarování jeden nebo druhý z nás rezignuje a svou práci pro družinu úplně vzdá. Věřím, že nejlepší podporou (v této situaci) by mohla být pravidelná a častá korespondence, napsaný denní duchovní řád a písemné přezkoumávání jeho plnění. Člověk hned vidí, zda duchovně stagnuje nebo roste a jaká má přijmout protiopatření. To by byl předběžně náš první úkol. Zřejmě bude nezáživný a bude vyžadovat pevnou vůli, ale musí to tak být. Platí totiž, že nejprve my sami musíme dosahovat

4

Ó Bože, radostný náš zpěv

hudba: Josef Venantius, 1928 / text přeložil: Josef Hrdlička, 2019

1. Ó Bo-že, ra-dost - ný náš zpěv zněj
ke tvé cti a chvá - le! Tys po-vo-lal nás
k ži-vo-tu, jsi s ná-mi ne - u - stá-le.
Ref.: Buď mi-lován a chvá-len. A-le - lu-ja.

1. **Ó Bože, radostný náš zpěv** / zněj ke tvé cti a chvále! /
Tys povolal nás k životu, / jsi s námi neustále.
Buď milován a chválen. Aleluja.
2. Ty voláš lidi do služeb, / aby svět utvářeli. /
V radosti, bídě, úzkostech / tvou pomoc nacházeli.
Buď milován a chválen. Aleluja.

23

„Člověk je vydán lidské krutosti, a tak má smysl jen jedno – odevzdat se zcela radikálně Bohu.“ (P. Richard Henkes, Dachau)

V situaci tyfové epidemie (v zimě 1944/1945 hladem a epidemií skvrnitého tyfu zemřelo v Dachau asi 15 tisíc lidí) se otec Richard Henkes obětavě věnoval duchovní péči českých vězňů. Spolu s dalšími 19 německými kněžími a 20 polskými se přihlásil k ošetřování nemocných – zvláště Čechů – na bloku 17.

Rozhodl se dobrovolně vstoupit do infekčních karanténních bloků, aby sloužil nemocným, i když věděl, že pravděpodobně díky tomu zemře. Táborové pravidlo bylo jasné: „Kdo se odváží vstoupit mezi infekčně nemocné, nemůže se vrátit mezi živé.“ P. Richard zde strávil tři měsíce svého života, onemocněl a během pěti dnů, 22. února 1945, zemřel.

Na prosby uvězněných pallotínů byla jeho mrtvola spálena odděleně. Jeho popel byl spolehlivě doručen do Limburku. Tam jej bratři pallotini v den 20. výročí jeho primice – 7. 6. 1945 – uložili na svém hřbitově.

„Jeho čin je srovnatelný s činem P. Maxmiliána Kolbe z Osvětími, který pro záchranu života spoluvězně vstupuje do bunkru hladu. P. Richard odchází pomáhat umírajícím do uzavřeného bloku smrti s vědomím, že cesta návratu mezi zdravé spoluvězně neexistuje. Neodvolatelně tak na svém životě zjevuje moc milosrdné Boží lásky.“

21

přesvědčen o velikosti Ježíšova poselství lásky. Měl v sobě sílu a odvahu obojí nejen srozumitelně a nahlas pojmenovat, ale také konkrétně a prakticky uskutečnit.

Od roku 1941 byl farářem ve Strahovicích na Hlučínsku. Čerpal svou sílu z hluboké mariánské úcty a z Eucharistie. Kromě plnění povinností faráře se věnoval exerciciím v exercičním domě sv. Josefa v Branicích a vystupoval jako kazatel na různých místech v širokém okolí.

Jeho činnost byla sledována gestapem. Na základě udání byl 8. dubna 1943 pro „pobuřování národa z kazatelny“ zatčen a odvezen do Ratiboře.

Z Ratiboře v jednom dopise napsal: „*Na počátku jsem se ještě modlil za své osvobození, ale nyní jsem se probíjval dál, a i kdybych musel jít do tábora, řekl bych stejně tak 'Deo gratias' – jako při svém zatčení... Nyní nastala doba, kdy my kněží následujeme svého Spasitele do Getseman a možná až na Golgotu... A tak už nemám strach.*“

10. července 1943 byl poslán do koncentračního tábora Dachau. Intenzivně se ho dotýkaly hrůzy pobytu na tomto místě. To, co doposud teoreticky kázal, nyní prakticky dokazoval. Díky potravinám zasílaným farníky ze Strahovic patřil k těm, kteří mohli alespoň z mála rozdávat. Byl zařazen v táborovém postamtu (pozn.: poštovní služba) a později jako kantýnský a písař na bloku č. 17, proto věděl o těch nejpotřebnějších.

A rozdával. Mnohým tak nejen fyzicky, ale i psychicky pomohl láskou přežít v tomto místě bez lásky.

20

9. den POSLEDNÍ DOPIS

BIBLICKÝ TEXT

Muži, buďte proto dobré mysli! Věřím Bohu, že tomu bude tak, jak mi oznámil. (Sk 27,25)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT P. RICHARDA HENKESE

4. 2. 1945

Milá sestro! [...] Člověk neustále přemýšlí nad tím, jak to tady jednou všechno skončí. Nemůžeme dělat nic, jen se spoléhat na Boha. Dosud šlo všechno dobře, tak snad bude dobrý i konec. Pozdravuj všechny doma, zvláště maminku. Ať si nedělá starosti. Myslím na Vás každý den. Máte-li spojení s Paulou, vyřídte jí také pozdravení.

Posílám všem srdečné pozdravy.

Váš Richard

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

18

žádaných morálních kvalit. Teprve když na sobě budeme usilovně pracovat, můžeme být druhým vzorem.

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

5

3. den

PRAVDA A PRAVDIVOST

BIBLICKÝ TEXT

Poznáte pravdu a pravda osvobodí. (J 8,32)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3).

TEXT P. RICHARDA HENKESE

Z dopisu ze dne 3. března 1918

Rovněž jsme navrhli rozvíjet ctnost pravdivosti. To je nyní velká výzva. Procvičovat se v pravdivosti vyžaduje nejen všemožně se vyhýbat záměrné lži. Pravdivost chce více: vyvarovat se nejen záměrné, ale také náhodné a situační nepravdy nebo klamání bližního. Je to sice náročnější a vyžaduje to více práce a přemáhání, ale co se dá dělat, jsme sodálové (členové mariánské družiny).

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

7

2. den

ÚCTA K PANNĚ MARIII

BIBLICKÝ TEXT

Alžběta zvolala velikým hlasem: „Požehnaná jsi nade všechny ženy a požehnaný plod tvého těla. Jak to, že matka mého Pána přichází ke mně? [...] Blahoslavená, která uvěřila, že se splní to, co jí bylo řečeno od Pána”.
(Lk 1,42.43-45)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT P. RICHARDA HENKESE

*Z dopisu spolužákovi Johannu Lehmlerovi
ze dne 3. března 1918*

Nejprve se zaměříme na prohloubení a rozšíření mariánské úcty. Květen se blíží, proto už nyní přemýšlejme, čím bychom Matce Boží způsobili obzvláštní radost. Prvním úkolem je přesné rozdělení modliteb v naší družině. Popřemýšlej ještě o tom, co udělat navíc, a také jak inspirovat ostatní.

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

6

4. den

KNĚŽ

BIBLICKÝ TEXT

Každý velekněz, vybraný z lidí, bývá ustanoven jako zástupce lidí před Bohem, aby přinášel dary i oběti za hříchy. Má mít soucit s těmi, kdo chybují a bloudí, protože sám také podléhá slabosti; proto je povinen přinášet oběti za hřích nejenom za lid, ale i sám za sebe. (Žd 5, 1-3)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT RICHARDA HENKESE PŘED KNĚŽSKÝM SVĚCENÍM

Vlastně jsem jen celý život přemítal a hledal rovnováhu mezi ideálem a životem a – nikdy jsem ji nenašel. Zřejmě tomu tak bude i v budoucnu. Nejtěžší a nejnebezpečnější budou ty chvíle, ve kterých se poprvé zklamou ve svých očekáváních. Měl jsem představu o kněžství, ve kterém zklamání sice není vyloučeno, ale je někde velmi daleko. [...] Nejsilnější stránkou kněžství je přece obětavé darování se z lásky. Chci se stát hlavně knězem obětí, chci být tím, kdo nese kříže druhých. Na obětování sebe sama ale musím ještě pracovat a zušlechťovat je, abych se nepovažoval za vykupitele stvoření. [...]

Prožívám zvláštní období. Když se snažím o harmonii

8

Ze života P. Richarda Henkese

Jdu i zde svou cestou s Bohem

„Ano, Bůh je zde blíže než kdekoliv jinde, protože Ho také více potřebujeme.“

Tato slova napsal do dopisu z nacistického vězení P. Richard Henkes, SAC.

Je jedním ze svědků Boží milosrdné lásky, který působil na území ostravsko-opavské diecéze.

Narodil se 26. května 1900 v Ruppachu.

V roce 1919 vstoupil do řádu pallotínů.

Na kněze byl vysvěcen 6. 6. 1925 v Limburgu.

Působil jako učitel, exercitátor, kazatel a nakonec i jako farář. Od roku 1931 působil v Horním Slezsku, a to v pallotinských studijních domech v Katscher (dnes Kietrz) a Frankensteinu (dnes Ząbkowice Śląskie). Vyučoval němčinu a dějepis, později také latinu. Od roku 1938 pracoval v generálním vikariátu Branice. Měl mimořádné dary a schopnosti, což mu pomohlo, aby se jako člověk a kněz probojoval ke zralému a plnohodnotnému křesťanskému postoji.

Hluboce jej ovlivnila encyklika Pia XII. *Mit brennender Sorge* (S palčivou starostí, 1937). Postavil se jednoznačně proti národně-socialistické ideologii a odvážně zvěstoval poselství křesťanství. Věděl, že nacismus je uskutečňováním zla a nenávisti, a zároveň byl hluboce

19

Přál bych si dělat něco více ve smyslu svého povolání. Co mi však připadá nejtěžší je, že jsme namačkání jeden na druhého, společně bydlíme i spíme. A přicházejí další a další. Už u nás doma mi přišlo zatěžko zůstat na jednom místě, víš přece, že jsem neustále cestoval. Nyní je tu k dispozici jen táborová cesta asi 600 m dlouhá a po ní se ve svém volném čase pohybuje 15000 lidí. K tomu je všechno ještě obehnáno ostnatým drátem pod elektrickým proudem a každých 50 m je jedna strážní věž. Nelze tak ani na chvíli zapomenout, že je člověk vězněm. A k tomu ještě ty vězeňské mundúry. [...]

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

17

8. den

ZAJATEC KONCENTRAČNÍHO TÁBORA DACHAU

BIBLICKÝ TEXT

Ale před tím než se to všechno stane, vztáhnou na vás ruce a budou vás pronásledovat. Budou vás pro mé jméno vydávat synagógám na soud a do vězení a vodit před krále a vládce. (Lk 21,12)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT P. RICHARDA HENKESE

D(achau) 22. 12. 1943

Milá teto Paulo! Existuje ještě jiná možnost korespondenčního kontaktu. Je ale nebezpečná, protože při prozrazení hrozí vysoké tresty. Přesto všechno chci vyzkoušet, zda tyto řádky dostaneš. Abych se ujistil, že všechno dobře dopadlo, napiš mi příště pozdrav na balíkovou stvrzenku. Rád bych podrobněji popsal, jak vypadá zdejší život. Dokážeš si jistě představit, že v těchto dnech člověk pocítuje více než kdykoliv jindy stesk po domově, kde se cítil dobře, a také po práci, ve které by se znovu mohl věnovat svému povolání. Je to zde velmi těžké (sic!), i když ne tak tvrdé jako dříve. Momentálně máme mnoho práce, ale příští týden to bude zase lepší. Práce už také nebude tak těžká.

16

vlastního posvěcování a apoštolátu, zakouším zvláštní vnitřní rozpoležení. Jsem si stále více jist tím, že nemohu posvěcovat sám sebe. To učiní Bůh, jeho milost. Musím naslouchat jeho hlasu, odevzdat se do jeho vůle. V práci pro druhé nezmohu nic: to Bůh v nich působí svou milostí. Já mohu být jen tím, kdo obětuje svou duši za jiné, kdo nese kříž, kdo je hromosvodem Božího hněvu. Když konám pokání za jiné lidi, otevírá se jim cesta pro působení Boží milosti. Dříve jsem chtěl všechno vykonat sám, nyní vím, že nezmohu nic; mohu jen jediné, obětovat se za druhé. [...]

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

9

7. den

DUCHOVNÍ SPRÁVCE V OBCI STRAHOVICE/STRANDORF

BIBLICKÝ TEXT

Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se [...]

A všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. (Sk 2,42-44)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT P. RICHARDA HENKESE

Strahovice dne 18. 11. 1942

Milý pane Malchárku!

Je na čase, abych se Vám zase jednou ozval, i když jsme se setkávali v době Vaší dovolenky. Už jste určitě zjistil, že mi záleží na tom, abych si udržel kontakt se všemi farníky, kteří jsou mimo domov. Nechci ztratit z našeho farního společenství nikoho, kdo musí na nějaký čas odejít, stále mám za ně jako duchovní správce zodpovědnost. Ta je sice většinou omezena jen na modlitbu a oběť, kterou můžeme všichni Bohu za své "přespolní" nabídnout, ale já chci využít všech prostředků k udržení kontaktu. Velmi mi na tom záleží a přál bych si, aby se mi podařilo vychovat farnost k tomu, že jsme jedno společenství. Je to velmi

14

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

11

5. den

UČITEL

BIBLICKÝ TEXT

Kdo má dar služby, ať slouží. Kdo má dar učit, ať učí.
(Řím 12,7)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT P. RICHARDA HENKESE

Menzenschwand dne 20. listopadu 1927

Nejdůstojnější Otče provinciále, velmi Vám děkuji za Vaše řádky, které jste mi poslal z Londýna. Víím, že jsem Vám měl již dříve odpovědět, ale připadalo mi to velmi obtížné. Není to proto, že by se mi dařilo hůře, ale kvůli dotazu ohledně misie v Maylandu¹. Dovoluji si napsat otevřeně. Nikdy jsem s takovou možností nepočítal, a proto ze své strany nemohu dát žádný příslib, protože bych musel oklamat sám sebe. Je možné, že příčinou (mého špatného) zdravotního stavu bylo klima. [...] Nepokládám za správné jít za těchto okolností do misii. Prosím Vaši Důstojnost, aby nyní ještě nerozhodovala. Zakáže-li mi lékař o Vánocích působení ve škole, bude stále ještě dost času k novému rozhodnutí. Dosud jsem vždy působil ve školství, kde jsem cítil své povolání. Pokud bych se zotavil, chtěl bych znovu požádat o místo (ve škole) ve Vallendaru.

¹Místo v Jižní Africe, kde působili pallotini jako misionáři.

potřebné zvlášť v dnešní době. Kdybychom využili všech příležitostí zviditelnit nadpřirozené společenství milosti, dalo by se lehce vyloučit všechno nepřátelské. To, co je dobré, by pak pevně drželo pospolu. Jsem vděčný každému, kdo je mi v tom nápomocen. Příležitostí k modlitbě i k oběti je dostatek.

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...

6. den

EXERCITÁTOR A KAZATEL

BIBLICKÝ TEXT

[...] více však nutím své tělo ke kázni, abych snad, když kážu jiným, sám nesehal. (1 Kor. 9,27)

Znamení kříže

Přípravná modlitba (str. 3)

TEXT O P. RICHARDU HENKESOVÍ

Nejdůležitější působiště P. Henkese, Ketř², Frankenštejn³ a Branice⁴, leží dnes na území Polska. Původní německé obyvatelstvo bylo po druhé světové válce odsunuto. Na polské straně Slezska nezůstalo místo, v němž by vzpomínka na P. Richarda Henkese dále žila. Jinak tomu bylo a je v dnes českých Strahovicích. Zde zůstalo povědomí o jejich dřívějším faráři stále živé. Také provinční archiv pallotínů v Limburgu ukrývá mnoho dokumentů, ze kterých je možné rekonstruovat rozsáhlé a neustále rostoucí úspěšné působení tohoto řeholního kněze – pallotina.

P. Hahn, představený řeholní komunity v Ketři, rozpoznal velké nadání P. Richarda Henkese a zařadil jej do týmu pro Exerciční dům sv. Josefa v Branících. Tam na prosbu

²Katscher (něm.), Kietrz (pol.)

³Frankenstein (něm.), Zabkowice Śląskie (pol.)

⁴Branitz (něm.),

preláta Josefa Martina Nathana převzali pallotini od roku 1935 stavovské exercicie. P. Henkesovi byly přiděleny exercicie pro ženy a dívky. Kromě toho byl také vyhledávaným kazatelem. Jeho tehdy mezi lidmi oblíbená postní kázání se vyznačovala jasným postojem proti nacismu a snahou ukázat katolíkům, že i v této těžké době je možné být svědky křesťanské víry.

KRÁTKÁ CHVÍLE TICHÁ S PŘÍMLUVOU NA VLASTNÍ ÚMYSL

Otče náš ...

Zdrávas Maria ...

Sláva Otci ...